

ETU Terveysalat: Tarvitaan uusia keinoja suomalaisten terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi

ETU Terveysalat haluaa omalta osaltaan tuoda toimivia ratkaisuja terveydenhuollon kriisin ratkaisemiseksi. Erikoiskaupan liiton terveysaloilla toimivat järjestöt näkevät, että oikea-aikaisella ja ennakoivalla terveydenhoidolla voidaan parantaa ihmisten terveyttä ja hyvinvointia sekä samalla tuoda yhteiskunnalle merkittäviä säästöjä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät ja järjestämisvastuu siirtyivät hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lähtien. Pitkään valmistellun sote-uudistuksen alkuperäisenä tavoitteena oli hillitä sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannusten kasvua. Kustannusten kasvu on kuitenkin jatkunut ja hyvinvointialueet ovat joutuneet sopeuttamaan toimintaansa osana julkisen talouden säästökuuria. Ikääntyvässä Suomessa hoidon ja hoivan tarve on kasvamassa tulevina vuosikymmeninä, mikä lisää hyvinvointialueiden kustannuspaineita entisestään.

Valtiovarainministeriön toukokuussa 2024 julkaistussa muistiossa hyvinvointialueiden taloudellisista näkymistä* tuodaan esille hyvinvointialueiden menopaineiden ja nykyisen rahoitustason ero. Ministeriön laskelman mukaan menopaineen ja suunnitellun rahoitustason ero on koko maan tasolla noin 5,4 mrd. euroa vuosien 2023–2026 aikana. Suunnitelluilla sopeutustoimilla saataisiin tästä katettua vain 3,4 mrd. euroa. Julkisen talouden heikko tila ei mahdollista rahoitustason merkittävää nostoa. Yhtälö ei ole kestävällä pohjalla.

Haasteiden sijaan pitää nähdä mahdollisuuksia

ETU Terveysalat painottaa uusien toimintatapojen ja ratkaisujen merkitystä terveydenhuollon kriisin ratkaisemiseksi.

Palveluissa on pyrittävä siirtämään painopistettä ennaltaehkäisyyn ja ennakoivaan terveydenhuoltoon. Tavoitteena tulee olla terveysaasteiden varhaiseen havaitsemiseen, oireenmukaiseen hoitoon ja oikea-aikaiseen diagnoosiin perustuvat laadukkaat palvelut sekä ihmisten työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen. Väestön ikääntyessä on syytä panostaa terveenä ikääntymisen mahdollisuuksien vahvistamiseen, laadukkaaseen vanhustenhoitoon ja kehitettävä ennaltaehkäiseviä hoitomuotoja sekä kotiin tuotavia palveluita.

Yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyötä pitää syventää, jotta voidaan parantaa sote-palveluiden kustannusvaikuttavuutta. Palveluiden tuottamisen kustannukset pitää tuoda esille läpinäkyvästi, jotta voidaan valita mahdollisimman laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluntuottajat. Tämä mahdollistaa resurssien kohdentamisen sinne, missä tuotetaan eniten terveyshyötyä kustannuksiin nähden.

Terveysaloilla on potentiaalia nousta keskeiseksi kasvualaksi Suomessa. Kasvun esteitä on purettava ja panostettava terveyden tukemiseen, alan tutkimukseen, kehittämiseen ja innovaatiotyöhön. Uusia terveysteknologian ja lääketieteen innovaatioita tulee hyödyntää laadukkaan ja vaikuttavan hoidon turvaamisessa koko Suomessa.

ETU Terveysalat tutkimus paljasti julkisten palveluiden ongelmat

ETU Terveysalojen syyskuussa 2024 julkaisema ja Taloustutkimuksen toteuttama tutkimus** selvitti muun muassa yksityisen ja julkisen terveydenhuollon kokemuksia sekä sitä, mitkä tekijät motivoivat suomalaisia huolehtimaan omasta terveydestään. Tutkimuksen mukaan suomalaiset pitävät terveyspalveluiden osalta tärkeimpinä asioina hoidon ja palvelun turvallisuutta sekä saavutettavuutta.

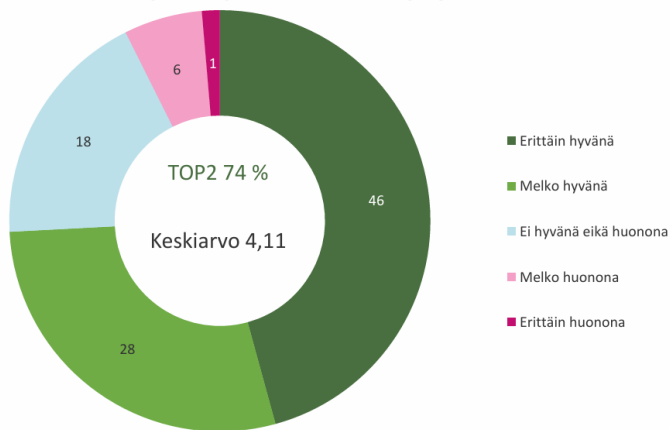
Tärkeimpiä tekijöitä, jotka vaikuttavat terveyspalveluiden onnistumiseen ovat tutkimukseen osallistuneiden mukaan terveyspalveluiden henkilöstön asiantuntemus, riittävän hyvä hoitoon pääsy, hoidon ja lääkityksen nopea aloitus sekä potilasturvallisuus. Näistä merkittäviä eroavaisuuksia julkisen ja yksityisen palveluiden välillä oli erityisesti hoitoon pääsyssä ja riittävän nopean hoidon tai lääkityksen aloittamisessa. Vain 30 prosenttia tutkimukseen osallistuneista koki pääsevänsä riittävän nopeasti hoitoon julkisella puolella, kun vastaava luku yksityisissä palveluissa oli 80 prosenttia.

Valtaosalla tutkimukseen osallistuneista vastaajista oli kokemusta sekä julkisesta että yksityisistä terveydenhoidosta ja palveluista. Palveluseteli koettiin tutkimukseen osallistuneiden mielestä hyväksi vaihtoehdoksi, sillä 74 prosenttia palveluseteliä käyttäneistä vastaajista pitää sen käyttöä erittäin hyvänä tai melko hyvänä ratkaisuna.

taloustutkimus

9262 Etu ry, Tutkimus terveysalasta, Raportti - 9/2024

Kuinka hyvänä olet pitänyt sitä ratkaisua, että olet saanut palvelusetelin julkiselta terveydenhuolloilta siten, että palvelun tuottaa yksityinen terveyspalveluita tuottava yritys?

Kuva: Suomalaisten suhtautuminen palvelusetelin käyttöön. Lähde: ETU Terveysalat tutkimus: *Enemmän terveyttä – mikä kannustaa toimintakyvyn ylläpitoon?*

ETU Terveysalat tutkimus paljasti myös, että 76 prosenttia suomalaisista kokee pystyvänsä huolehtimaan terveydestään erittäin tai melko hyvin. Koko maan osalta vain 5 prosenttia vastaajista koki voivansa huolehtia terveydestään melko huonosti tai erittäin huonosti. Melko huonosti tai erittäin huonosti omasta terveydestään huolehtimaan pystyvien osuus korostui Kymenlaakson (13 %), Päijät-Hämeen (12 %) ja Pirkanmaan (9 %) hyvinvointialueilla.

Toimenpide-ehdotukset terveydenhuollon tilanteen parantamiseksi

ETU Terveysalat on koontanut yhteen kolme toimenpidekokonaisuutta, jotka sisältävät yhteensä 18 toimenpide-ehdotusta hyvinvointialueille sekä kansallisesti toteutettavaksi. Toimenpide-ehdotusten tavoitteena on parantaa hyvinvointialueiden mahdollisuutta tarjota oikea-aikaisia ja laadukkaita palveluita kustannustehokkaasti. Toimenpidekokonaisuudet sisältävät toimia palveluiden parantamiseksi, terveysteknologian ja lääketieteen innovaatioiden hyödyntämisen lisäämiseksi sekä alan investointien vauhdittamiseksi.

1. Parannetaan suomalaisten mahdollisuuksia saada laadukasta ja oikea-aikaista hoitoa

- Turvataan terveydenhuoltoon riittävät resurssit ja jokaiselle potilaalle heidän tarpeidensa mukainen, oikea-aikainen ja laadukas sairauksien ennaltaehkäisy ja hoito.
- Panostetaan ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon, jossa painotetaan paitsi oikea-aikaista ja laadukasta hoitoa myös hyvinvointia tukevia elämäntapoja. Tämä voi sisältää ravitsemuksen ja ravintolisien asiantuntevan ohjauksen sekä yksilöllisen neuvonnan, jotka yhdessä tukevat kuntalaisten kykyä huolehtia itsestään ja terveydestään.
- Erotetaan palveluiden järjestäminen ja tuottaminen toisistaan, jotta hyvinvointialueet voivat hyödyntää parhaiten sopivia ja kustannustehokkaimpia palveluntuottajia.
- Tuodaan esiin sosiaali- ja terveyspalveluiden todelliset ja vertailukelpoiset kustannukset myös oman tuotannon osalta laatimalla tähän toimiva käytäntö ja laskumalli. Oikean kustannustiedon avulla voidaan valita laadukas ja kustannustehokkain vaihtoehto.
- Laajennetaan palvelusetelien käyttöä. Palvelusetelit parantavat potilaiden valinnanvapautta ja mahdollistavat sosiaali- ja terveyspalveluiden hoitojonojen purkamisen ketterästi.
- Varmistetaan potilaiden näkökulman huomioiminen osallistamalla kolmatta sektoria (mm. potilasjärjestöjä) nykyistä tehokkaammin.
- Sujuvoitetaan nykyisiä hoito- ja palvelupolkuja terveysteknologian avulla. Hyödynnetään terveysteknologiaa ennakoivan ja oikea-aikaisen diagnosoinnin lisäämiseksi.

2. Otetaan terveysteknologian ja lääketieteen innovaatiot nopeammin käyttöön vaikuttavan ja hyvän hoidon aikaansaamiseksi

- Yhdenmukaistetaan terveysteknologian hyödyntäminen kansallisella tasolla lisäämällä konkretiaa valtakunnallisiin soite-tavoitteisiin. Lisätään terveysteknologian hyödyntäminen myös muihin kansallisen ohjauksen mekanismeihin (mm. VM/STM - HVA neuvottelut, informaatio-ohjaus, investointien ohjaus).
- Lisätään hyvinvointialueiden palvelu- ja hankintastrategioihin terveysteknologian vahva hyödyntäminen ja asetetaan sen käytölle selkeät tavoitteet.
- Otetaan käyttöön kansalliset mittarit julkisten hankintojen vaikuttavuusarviointiin ja painotetaan vaikuttavuutta nykyistä enemmän hankinnoissa. Jotta hankinnoista saadaan kokonaisvaltaisesti kustannustehokkaita, on niiden yhteydessä tarkasteltava potilaan kokemaa hyötyä, kliinistä vaikuttavuutta ja kustannusvaikuttavuutta pidemmällä aikavälillä.

- Hallitaan hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveystalouden kokonaiskustannuksia ottamalla vaikuttavat rokotteet ja lääkehoidot hallitusti käyttöön riskinjakosopimuksia hyödyntäen.
- Hyödynnetään digitalisaatiota ja rekisteritietoa enemmän terveydenhuollon vaikuttavuusperusteisessa terveydenhuollossa ja sujuvien hoitopolkujen rakentamisessa.
- Huomioidaan uusien lääkehoitojen hyödyt laajasti, mukaan lukien työ- ja toimintakyvyn paraneminen ja siitä johtuva raskaamman hoidon ja hoivan tarpeen väheneminen.
- Vahvistetaan suomalaisten potilaiden yhdenvertaisuutta ottamalla ripeästi eri puolilla Suomea käyttöön uusimmat innovatiiviset rokotteet ja lääkehoidot.

3. Investoidaan terveysalaan tulevaisuuden innovaatiivetoisen kasvun alana

- Nostetaan alueilla tehtävä TKI-toiminta kansallisen TKI-politiikan keskiöön ja käynnistetään kansallinen kliinisten lääketutkimusten koordinaatio.
- Tunnistetaan life science sektorin potentiaali kasvualana, jossa on valtavat mahdollisuudet houkuttaa Suomeen enemmän suoria ulkomaisia investointeja, luoda korkean lisäarvon työpaikkoja ja generoida vientituloja.
- Huolehditaan, että hyvinvointialueilla on edellytykset rahoittaa, kehittää ja toteuttaa tutkimustoimintaa mukaan lukien kliininen lääketutkimus. Varmistetaan, että tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta yritysten ja julkisen terveydenhuollon (erityisesti yliopistosairaalat) välillä mahdollistuu. Hyödynnetään terveysteknologiayritysten potentiaali panostaa rahallisesti TKI-toimintaan.
- Kehitetään modernia ja korkeatasoista sosiaali- ja terveystaloudellista innovaatiomyönteisellä toimintakulttuurilla, jossa hyödynnetään tehokkaasti uusia menetelmiä ja teknologioita.

ETU Terveysalat koostuu Erikoiskaupan liitto ETU ry:n terveysaloilla toimivista yhdistyksistä. Yhteistyöryhmän jäseniä ovat Lääketeollisuus ry, Lääke- ja terveyshuolto ry, Näkeminen ja silmäterveys Näe ry, Sailab - Medtech Finland ry, Suomen Terveystuotekauppiain Liitto ry ja Terveystuotetukut ry.

* [Valtiovarainministeriön muistio Hyvinvointialuelouden näkymät 2024–2028](#)

**[ETU Terveysalat tutkimus: Enemmän terveyttä – mikä kannustaa toimintakyvyn ylläpitoon?](#)